

Nr 281.

Av herr **Hjalmarson m. fl.**, om upphävande av förordningen om kvarlåtenskapsskatt.

Kvarlåtenskapsbeskattning har i vårt land förekommit sedan ingången av år 1948, alltså under sex år. Starka såväl principiella som praktiska skäl talar mot denna skatt, något som vi tidigare oavslåtligen understrukt. Den framstår i erfarenhetens ljus allt klarare som ett orättfärdigt ingrepp. Vissa verkningar av densamma torde också redan nu framstå såsom obestriddliga.

Vad som vid en jämförelse mellan de olika åren faller i ögonen är att den inflytande kvarlåtenskapsskatten, trots den penningvärdeförsämring som ägt rum sedan dess tillkomst, icke befunnit sig i stigande utan tvärtom i sjunkande. Vid dess införande genom beslut av 1947 års riksdag räknade man med att skatten skulle inbringa staten inkomster å cirka 40 milj. kronor. I dagens penningvärde motsvarar detta ett belopp å ej obetydligt över 50 milj. kronor. För budgetåret 1954/55 räknar emellertid riksräkenskapsverket med att skatten icke skall medföra större inkomst för statsverket än 20 milj. kronor. Detta belopp må jämföras med inkomsten under budgetåren 1950/51 resp. 1951/52 som översteg 24 milj. och med inkomsten under 1949/50 som uppgick till inemot 32 milj. kronor. I den mån kvarlåtenskapsskatten haft till syfte att nivellera enskildas förmögenheter, har den sålunda efter vad det vill synas redan nu varit mycket effektiv. Från samhällsekonomisk synpunkt är det emellertid ett icke önskvärt resultat, att förmögenheter beskäres i en så utomordentligt stark grad som den här berörda utvecklingen giver vid handen.

Verkningarna ter sig uppenbarligen särskilt ogynnsamma för familjeföretag, som arbetar med ett icke alltför obetydligt eget kapital. Förutsättningen för att ett sådant företag skall utvecklas i gynnsam riktning är, att ägaren i möjligaste mån får investera sin vinst i företaget och att han icke tvingas frånhända sig och familjen bestämmanderätten i företaget genom att han nödgas anskaffa främmande kapital. Det har redan nu visat sig, att familjeföretag, som befunnit sig under någorlunda snabb utveckling, endast med största svårighet förmått att vid huvudmannens frånfälle gälda kvarlåtenskapsskatt utan att på ett mycket kännbart sätt begränsa de för verksamheten erforderliga medlen. Den nya skuldsättningen har emellertid härvid blivit så stor, att den tidigare utvecklingstendensen förbytt i en tillbakagång. Samtidigt har det måst stå klart att företaget efter ett nytt dödsfall med ty åtföljande kvarlåtenskapsbeskattning knappast skulle kunna bestå. Den stimulans för en företagare, som består i att han kan för familjens och

de efterkommandes del skapa ett effektivt och framgångsrikt företag, har därmed tagits bort. Då dylika företag är av synnerligen stor betydelse för produktionsökningen i landet och därmed även för välståndsutvecklingen i stort, framstår dessa kvarlåtensskattens skadeverkningar såsom i allra högsta grad betänkliga.

I detta sammanhang aktualiseras även verkningarna vad angår jordbrukarna. Deras förvärvsverksamhet är av den art, att den kräver ett förhållandevis mycket betydande kapitaltillskott, ofta möjliggjort genom en familjens samlade arbetsinsats. En år 1947 för bevillningsutskottets räkning företagen utredning visade också, att kvarlåtensskatten i alldeles särskild grad är ägnad att drabba jordbrukarna.

Kvarlåtensskatten aktualiserar även frågan om möjligheten att bevara den gamla svenska herrgårdskulturen. Man torde icke kunna komma från att den totala förmögenhetsbeskattningen — den årliga förmögenhetsbeskattningen jämte arvslotts- och kvarlåtensskatterna — lagd ovanpå en redan i och för sig mycket betungande inkomstbeskattning gjort det allt svårare för en enskild ägare att bibehålla en egendom av herrgårdstyp, som enligt sakens natur lämnar en relativt obetydlig avkastning. En viss tendens att från enskild till allmän ägo överföra sådana gårdar har redan gjort sig märkbar. Vi vill icke göra gällande, att härigenom ännu uppkommit några menliga verkningar från allmän synpunkt av utslagsgivande betydelse. Å andra sidan får det enligt vår uppfattning anses obestriddigt, att betydande kulturella värden härigenom hotar att raseras. Vad som å dessa gårdar byggts upp under åtskilliga generationer kommer otvivelaktigt att gå till spillo i stor utsträckning, om den tendens vi tyckt oss kunna iakttaga blir alltmer markerad. Därest så skulle bli fallet, får ett mycket högt pris betalas för en alltmer sinande skattekölla.

Under återopande av vad vi här anfört hemställer vi,
att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

*förordning om upphävande av förordningen den 26 juli 1947
(nr 581) om kvarlåtensskatt.*

Härigenom förordnas, att förordningen den 26 juli 1947 om kvarlåtensskatt (nr 581) skall upphöra att gälla med utgången av juni månad 1954.

Stockholm den 27 januari 1954.

Jarl Hjalmarson.

Martin Skoglund.

Folke Kyling.

Torgil v. Seth.

Ernst V. Staxäng.

Elis Håstad.

E. Birke.